



**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ  
ΕΝΙΑΙΑ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ  
ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ**

**ΑΠΟΦΑΣΗ**

**107/2015**

**(Της διαδικασίας του άρθρου 2, παρ. 2, περ. γ(δδ) Ν. 4013/2011)**

**Η ΕΝΙΑΙΑ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ**

Στην Αθήνα σήμερα την 19<sup>η</sup> Μαΐου του έτους δύο χιλιάδες δεκαπέντε (2015) ημέρα Τρίτη και ώρα 10.00 π.μ και επί της οδού Λ. Κηφισίας 7, στους Αμπελόκηπους, όπου και τα γραφεία της, συνήλθε η **ΕΝΙΑΙΑ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ** σε συνεδρίαση μετά από σχετική πρόσκληση του Προέδρου της, η οποία γνωστοποιήθηκε νομίμως σε όλα τα μέλη της Αρχής.

Από τα προσκληθέντα μέλη της Αρχής παρέστησαν κατά την συνεδρίαση τα ακόλουθα:

- 1. Πρόεδρος: Δημήτριος Ράικος**
- 2. Μέλη: Δημήτριος Σταθακόπουλος**
  - Ιωάννα Κουλούρη**
  - Ευάγγελος Καραμανλής**
  - Δημήτριος Λουρίκας**

Τα λοιπά τακτικά και αναπληρωματικά μέλη, καίτοι προσκληθέντα, δεν προσήλθαν .

Κατά την διάρκεια της Συνεδρίασης παρέστησαν οι εισηγήτριες Καϊάφα Κ, Ε.Ε.Π Νομικός και Γούναρη Ε, Ε.Ε.Π Διπλωματούχος Μηχανικός της Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ, όπως επίσης και ο Πρόεδρος του ΦοΔΣΑ Κ. Μακεδονίας κος Μιχαήλ Γεράνης και οι οποίοι αποχώρησαν πριν την έναρξη της διαδικασίας ψηφοφορίας και λήψης της απόφασης από τα Μέλη του Συμβουλίου της Αρχής.

**Ερώτημα:** Το υπ' πρωτ. 1215/10-02-2015 έγγραφο αίτημα του Περιφερειακού Συνδέσμου Φορέων Διαχείρισης Αποβλήτων ( εφεξής ΦΟΔΣΑ) Κεντρικής Μακεδονίας προς την Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ., το οποίο παρελήφθη από την Αρχή στις 12-02-2015 και έλαβε αριθμό πρωτοκόλλου 684, όπως συμπληρώθηκε με το υπ αριθμ 1549/2-4-2015 έγγραφο που παρελήφθη από την Αρχή στις 27/04/2015 και έλαβε αριθμό πρωτοκόλλου 1826.

**Θέμα:** Έγκριση προσφυγής στη διαδικασία διαπραγμάτευσης για την απευθείας ανάθεση -1ης Συμπληρωματικής Σύμβασης του έργου "Κατασκευή Σταθμού Μεταφόρτωσης Απορριμμάτων (ΣΜΑ) ΒΔ Πολεοδομικού Συγκροτήματος Νομού Θεσσαλονίκης», προϋπολογιζόμενης δαπάνης 485.732,37€ χωρίς ΦΠΑ.

## **I. Ιστορικό- πραγματικά περιστατικά**

**1.** Από το φάκελο της υπόθεσης και τα περιεχόμενα σε αυτόν στοιχεία και σχετικά έγγραφα προκύπτουν τα ακόλουθα:

**1.1.** Με το υπ' αριθ.13341/08.12.2008 έγγραφο της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας εγκρίθηκαν οι περιβαλλοντικοί όροι του έργου «Κατασκευή Σταθμού Μεταφόρτωσης Απορριμμάτων (ΣΜΑ) ΒΔ Πολεοδομικού Συγκροτήματος Νομού Θεσσαλονίκης», ενώ με το υπ' αρ. 896/13-02-1014 (ορθή επανάληψη: 28-02-2014) δόθηκε παράταση ισχύος αυτών έως 08-12-2018. Με την υπ' αριθ.142/Συν.16<sup>η</sup>/2009 πράξη του Περιφερειακού Συμβουλίου Δημοσίων Έργων εγκρίθηκε η οριστική μελέτη και τα τεύχη δημοπράτησης του έργου. Επιπλέον, με την υπ' αριθμ. 7993/22-7-2009 απόφαση εντάχθηκε το παραπάνω έργο στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα “Μακεδονίας-Θράκης 2007-2013”. Ακολούθως, με την υπ' αριθ.6758/σχ.6842/11.01.2010 απόφαση της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας, εγκρίθηκε η διάθεση της πίστωσης ποσού 12.181.556,17€ σε βάρος του έργου 2009 ΕΠ00880016 της ΣΑΕΠ 008/8 «Σταθμός Μεταφόρτωσης Απορριμμάτων (ΣΜΑ) Βορειοδυτικού Πολεοδομικού Συγκροτήματος Θεσσαλονίκης (ΒΔ ΠΣΘ)». Στη συνέχεια, με την υπ' αριθ.31/Συν.1<sup>η</sup>/15.01.2010 απόφαση της Εκτελεστικής Επιτροπής (Ε.Ε.) του Συνδέσμου ΟΤΑ Νομού Θεσσαλονίκης εγκρίθηκαν οι όροι της διακήρυξης και τα τεύχη δημοπράτησης του έργου. Κατόπιν των ανωτέρω, εκδόθηκε η διακήρυξη του δημόσιου διεθνής ανοιχτού διαγωνισμού με τίτλο «Κατασκευή Σταθμού Μεταφόρτωσης Απορριμμάτων (ΣΜΑ) ΒΔ Πολεοδομικού Συγκροτήματος Νομού Θεσσαλονίκης», προϋπολογισμού 12.181.556,17€ (με αναθεώρηση και ΦΠΑ), και ορίστηκε ημερομηνία διενέργειας η 16η.4.2010. Σύμφωνα με την διακήρυξη, Αναθέτουσα Αρχή και φορέας κατασκευής του έργου είναι ο Σύνδεσμος ΟΤΑ Ν. Θεσ/νίκης και Προϊσταμένη Αρχή είναι η Εκτελεστική Επιτροπή του Συνδέσμου. Κριτήριο ανάθεσης ήταν αυτό της χαμηλότερης τιμής, η οικονομική προσφορά υποβλήθηκε με το σύστημα προσφοράς με επιμέρους ποσοστά έκπτωσης του άρθρου 6 του Ν. 3669/2008 και η διάρκεια του έργου οριζόταν σε ένα (1) έτος από την ημέρα υπογραφής της σύμβασης.

**1.2** Το εν λόγω έργο αφορά στην κατασκευή των υποδομών για το Σταθμό Μεταφόρτωσης Απορριμμάτων (ΣΜΑ) των ΟΤΑ του ΒΔ Πολεοδομικού Συγκροτήματος Θεσσαλονίκης. Η θέση εγκατάστασης του ΣΜΑ βρίσκεται εντός των ορίων της κοινότητας Ευκαρπίας σε οικόπεδο ιδιοκτησίας ΣΟΤΑΝΘ, έκτασης περίπου 100,00 στρεμμάτων. Τα απορρίμματα των ΟΤΑ θα μεταφορτώνονται στις εγκαταστάσεις του ΣΜΑ και θα οδηγούνται προς τελική διάθεση στον υφιστάμενο ΧΥΤΑ ΒΔ Τομέα Ν. Θεσσαλονίκης (Μαυροράχης). Ο προβλεπόμενος ΣΜΑ θα έχει μέση δυναμικότητα 1.100 τον/ημ και θα λειτουργεί σε τρεις βάρδιες ανά ημέρα. Για τη λειτουργία της εγκατάστασης προβλέπεται η διαμόρφωση δύο επιπέδων και η εγκατάσταση πάγιου εξοπλισμού μεταφόρτωσης που θα περιλαμβάνει σταθερές πρέσες συμπίεσης των απορριμμάτων.

Τα συμπίεσιμα απορρίμματα θα οδηγούνται μέσω κατάλληλης σύνδεσης σε κοντήνερ τα οποία κατόπιν θα παραλαμβάνονται από ειδικό όχημα μεταφοράς. Στο πρώτο και υψηλότερο επίπεδο θα σταθμεύουν προς εκφόρτωση τα εισερχόμενα απορριμματοφόρα ενώ στο δεύτερο και χαμηλότερο επίπεδο θα βρίσκονται τα προς πλήρωση κοντήνερ. Το έργο θα λειτουργεί πλήρως αυτοματοποιημένα και η εκφόρτωση και συμπίεση των απορριμμάτων θα γίνεται εντός κλειστού και αποσμούμενου κτιρίου.

Για την ομαλή λειτουργία του έργου προβλέπονται και έργα υποδομής: μονάδα επεξεργασίας υγρών αποβλήτων, τροφοδοσία καυσίμων, συνεργείο, πλυντήριο, κτίριο διοίκησης, σύστημα πυρόσβεσης, περίφραξη κτλ. Επίσης προβλέπονται και βελτιώσεις στην εξωτερική οδό πρόσβασης για την απρόσκοπτη κίνηση των οχημάτων.

**1.3** Επισημαίνεται ότι στο άρθρο 4 ( Μελέτη Συνθηκών Εκτέλεσης Έργων) της Ειδικής Συγγραφής Υποχρεώσεων ορίζονται τα εξής: “Ο Ανάδοχος αποδέχεται με την προσφορά του ότι μελέτησε πλήρως, τη φύση και την τοποθεσία των έργων, τις γενικές και τοπικές συνθήκες, κυρίως όσον αφορά τις συνθήκες εξεύρεσης, μεταφοράς, απόθεσης και αποθήκευσης υλικών, την ύπαρξη εργατικών χεριών, νερού, ηλεκτρικού ρεύματος, το ευμετάβλητο των καιρικών συνθηκών, και γενικά όλες τις φυσικές συνθήκες στην περιοχή των έργων, τη διαμόρφωση και κατάσταση του εδάφους και του υπεδάφους, το είδος, ποιότητα και ποσότητα των πάνω και κάτω από το έδαφος υλικών και νερών που είναι δυνατόν να συναντηθούν, το είδος και τα μέσα που θα απαιτηθούν πριν από την έναρξη και κατά την περίοδο των εργασιών και όποια άλλα ζητήματα που με οποιοδήποτε τρόπο μπορούν να επηρεάσουν, σε συνδυασμό με τη σύμβαση, τις εργασίες ή το κόστος του, Επίσης, ο Ανάδοχος αποδέχεται ότι έχει μελετήσει τα εγκεκριμένα διαγράμματα και σχέδια της οριστικής μελέτης, καθώς και τα λοιπά συμβατικά στοιχεία της εργολαβίας που περιλαμβάνονται στο φάκελο δημοπρασίας και αποτελούν, μαζί με τη Διακήρυξη, τη βάση της προσφοράς του, καθώς και ότι αποδέχεται και ανεπιφύλακτα αναλαμβάνει να εκτελέσει όλες τις υποχρεώσεις του που απορρέουν από τις παραπάνω συνθήκες και όρους.

Παράλειψη του Αναδόχου να ενημερωθεί με κάθε δυνατή πληροφορία που αφορά τους όρους της Σύμβασης, δεν τον απαλλάσσει από την ευθύνη για την πλήρη συμμόρφωσή του προς τις συμβατικές του υποχρεώσεις.

Οι διαγωνιζόμενοι θα πρέπει να προβούν με δική τους ευθύνη, φροντίδα και δαπάνη σε οποιοσδήποτε συμπληρωματικές έρευνες, στο βαθμό που θεωρούν αναγκαίο για τη σύνταξη της οικονομικής τους προσφοράς.

Η υποβολή και μόνο προσφοράς από τον διαγωνιζόμενο στη δημοπρασία προϋποθέτει και αποτελεί αμάχητο τεκμήριο ότι ο διαιωνιζόμενος έλαβε πλήρη γνώση των τοπικών συνθηκών του Έργου, των όρων της παρούσης και όλων των λοιπών συμβατικών στοιχείων και ότι αποδέχεται αυτά ανεπιφύλακτα. Οποιαδήποτε τυχόν διατυπούμενη σχετική επιφύλαξη θεωρείται άκυρη και ανίσχυρη.”

Επιπλέον, σύμφωνα με το άρθρο 25 ( Αποθήκευση Υλικών -Ασφάλιση Έργου-Απασχόληση Αλλοδαπών: “Ο Ανάδοχος θα είναι υπεύθυνος για την αποθήκευση στο εργοτάξιο και φύλαξη όλων των υλικών που θα ενσωματωθούν στο Έργο, κατά τρόπον ώστε να αποφεύγεται η κλοπή, η θραύση, η ζημιά, η καταστροφή του υλικού ή η διείσδυση σε αυτό ακαθαρσίας ή ξένων υλών. Κανένα υλικό που έχει υποστεί ζημιά, θραύση ή καταστροφή δεν θα ενσωματώνεται στο έργο, ενώ οι ακαθαρσίες και οι ξένες ύλες θα αφαιρούνται από όλα τα υλικά προτού αυτά ενσωματωθούν στο έργο. Ο Ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να προστατεύει με δικά του έξοδα από φθορά ή κλοπή τα μηχανήματα, εργαλεία, υλικά του έργου που προορίζονται για χρήση ή ενσωμάτωση. Επίσης θα επιτρέπει στον εργοδότη να τοποθετήσει και να εγκαταστήσει οποιοδήποτε εξοπλισμό σύμφωνα με ένα αμοιβαία συμφωνούμενο χρονοδιάγραμμα, πριν από την αποπεράτωση του έργου. Η τοποθέτηση και η εγκατάσταση του εξοπλισμού τούτου δεν θα θεωρείται κατά οποιοδήποτε τρόπο ως απόδειξη συμπληρώσεως ή αποδοχής του έργου ή οποιοσδήποτε μέρους του. Ο Ανάδοχος θα ασφαλίσει με έξοδά του το έργο, τα υλικά, τα μηχανήματα και λοιπό εξοπλισμό έναντι

κλοπής και πυρκαγιάς, όπως και έναντι βίαιων ή τρομοκρατικών ενεργειών. Ο Ανάδοχος είναι υπεύθυνος για την φύλαξη του εργοταξίου και θα μεριμνά για την απαγόρευση εισόδου σε αυτό μη εξουσιοδοτημένων προσώπων μέχρι την οριστική παραλαβή του έργου, χωρίς πρόσθετη επιβάρυνση για τον εργοδότη.(...)”

Τέλος, σύμφωνα με το άρθρο 29: “Επίσης τον Ανάδοχο βαρύνει κάθε κατασκευή αναγκαία για την προστασία, τόσο των εργαζομένων μέσα στο υφιστάμενο γήπεδο και στο εργοτάξιο, όσο και των εκτός αυτού διερχομένων και για οτιδήποτε απαιτείται να κατασκευαστεί με σκοπό την ασφάλεια των έργων και των προσώπων και που είναι συμβατική υποχρέωση Αναδόχου. “

**1.4** Με την υπ’ αριθ.237/Συν.12<sup>η</sup>/04.06.2010 απόφαση της Εκτελεστικής Επιτροπής του Συνδέσμου ΟΤΑ Νομού Θεσσαλονίκης, έγινε ομόφωνα δεκτή η από 14.05.2010 γνωμοδότηση της επιτροπής διαγωνισμού και εγκρίθηκε το αποτέλεσμα του διαγωνισμού με προσωρινό μειοδότη τη Κ/Ξ «ΔΥΝΑΜΙΚΗ ΕΡΓΩΝ Α.Ε. – ΙΩΑΝΝΗΣ Γ. ΑΠΕΡΓΗΣ & ΣΙΑ Ε.Ε. – ΠΑΛΥΒΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ». Με την υπ. αριθμ. 252/16-7-2010 Πράξη του, το Ε΄ Κλιμάκιο του Ελεγκτικού Συνεδρίου αποφάνθηκε, ότι δεν κωλύεται η υπογραφή της σύμβασης του έργου. Με την υπ’ αριθ.335/Συν.19<sup>η</sup>/08.09.2010 απόφαση της Εκτελεστικής Επιτροπής του Συνδέσμου ΟΤΑ Νομού Θεσσαλονίκης, εγκρίθηκε ομόφωνα το αποτέλεσμα του διαγωνισμού και κηρύχθηκε τελικός μειοδότης για την υλοποίηση του έργου η Κοινοπραξία «ΔΥΝΑΜΙΚΗ ΕΡΓΩΝ Α.Ε. – ΙΩΑΝΝΗΣ Γ. ΑΠΕΡΓΗΣ & ΣΙΑ Ε.Ε. – ΠΑΛΥΒΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ» η οποία πρόσφερε μέση έκπτωση 44,35%. Με την υπ’ αριθ.25596/21.09.2010 απόφαση της Γενικής Γραμματέως Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας κυρώθηκε η ως άνω απόφαση. Η σύμβαση του έργου υπεγράφη στις 21-10-2010 με συνολική συμβατική δαπάνη 7.040.117,58€ με ΦΠΑ ( 5.732.672,83 χωρίς ΦΠΑ). Η αρχική συμβατική προθεσμία περαίωσης του έργου οριζόταν σε ένα (1) έτος. Σημειώνεται ότι η παραπάνω προθεσμία έχει έως τώρα παραταθεί πέντε (5) φορές, ενώ ως τελευταία ημερομηνία περαίωσης ορίστηκε η 30.11.2015 με την υπ αριθμ 215/Συν.2/2015/1113/09.02.2015 απόφαση της Εκτελεστικής Επιτροπής του ΦΟΔΣΑ.

Ο συμβατικός συνοπτικός προϋπολογισμός του έργου έχει ως ακολούθως:

Ομάδα / Υποομάδα	Εργασίες	Δαπάνη ομάδας μετά την έκπτωση σύμφωνα με τη Σύμβαση Αναδόχου & Κυρίου του έργου (€)
<b>1η</b>	<b>ΕΡΓΑ Π.Μ. – ΥΠΟΟΜΑΔΕΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ</b>	
1.1	Χωματουργικά	868.475,75
1.2	Κτιριακά	1.151.622,29
1.3	Οδοποιία	253.553,47
1.4	Έργα Υποδομής	89.045,82
<b>2η</b>	<b>ΗΛΕΚΤΡΟΜΗΧΑΝΟΛΟΓΙΚΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ – ΥΠΟΟΜΑΔΕΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ</b>	
2.1	Ύδρευση	7.373,79
2.2	Άρδευση – Πράσινο	7.201,66
2.3	Αποχέτευση – Δίκτυα – Μονάδα Επεξεργασίας Υγρών	24.493,50

	Αποβλήτων	
2.4	Πυρασφάλεια	15.418,29
2.5	Κλιματισμός – Δίκτυα απόσμησης / αποκονίωσης	71.435,11
2.6	Ισχυρά	136.137,91
2.7	Ασθενή	301.927,61
2.8	Αντικεραυνική προστασία	8.357,88
2.9	Επεξεργασία Υγρών Αποβλήτων	246.231,20
2.10	Επεξεργασία Απορριμμάτων	967.980,00
2.11	Έργα Υποδομής	92.820,00
	<b>Άθροισμα δαπανών εργασιών κατά τη μελέτη Σσ=</b>	<b>4.242.074,28</b>
	Γ.Ε. + Ο.Ε. 18% x Σσ=	763.573,37
	<b>Συνολική Δαπάνη Έργου κατά τη μελέτη ΣΣ=</b>	<b>5.005.647,65</b>
	Απρόβλεπτα 9%	450.508,29
	<b>Σύνολο 1</b>	<b>5.456.155,94</b>
	Άσφαλτος απολογιστικά + Γ.Ε. + Ο.Ε.	67.176,89
	<b>Σύνολο 2</b>	<b>5.523.332,83</b>
	Αναθεώρηση	200.340,00
	<b>Σύνολο δαπάνης του έργου κατά τη μελέτη (χωρίς Φ.Π.Α.) Σ3</b>	<b>5.723.672,83</b>

**1.5** Επισημαίνεται ότι οι εργασίες του έργου άρχισαν μετά την έκδοση της οικοδομικής άδειας, την 21.10.2011 μέχρι την 28.12.2011 οπότε και διακόπηκαν για λόγους που αναλύονται κατωτέρω, ενώ ξανάρχισαν την 02.08.2013. Σημειώνεται ότι η πρόοδος του έργου, σύμφωνα με το από 24-04-2015 Ενημερωτικό Σημείωμα, έχει ως εξής:

- Έχουν γίνει οι απαιτούμενες εκσκαφές ποσοτήτων τόσο σε έδαφος ακατάλληλο όσο και σε έδαφος βραχώδες για την ολοκλήρωση της κατασκευής του φέροντος οργανισμού του ΣΜΑ αλλά και του τοίχου αντιστήριξης της πλατείας ελιγμών εισόδου-εξόδου των απορριμματοφόρων, του κτιρίου ενέργειας, του κτιρίου διοίκησης και των δύο γεφυροπλαστιγγών
- Έχει ολοκληρωθεί η διάστρωση και συμπύκνωση του υλικού οδοστρωσίας στην πλατεία ελιγμών εισόδου-εξόδου των απορριμματοφόρων του κτιρίου ΣΜΑ
- Έχουν ολοκληρωθεί στο κτίριο ενέργειας οι εργασίες εξωτερικής και εσωτερικής τοιχοποιίας, οι εργασίες επιχρισμάτων και η τοποθέτηση των κουφωμάτων
- Στο κτίριο διοίκησης έχουν ολοκληρωθεί οι εργασίες εξωτερικής και εσωτερικής τοιχοποιίας, οι εργασίες τοποθέτησης των απαιτούμενων ηλεκτρομηχανολογικών και υδραυλικών εγκαταστάσεων και οι εργασίες επιχρισμάτων και αναμένεται η ολοκλήρωση των εργασιών επίστρωσης πλακιδίων, τοποθέτησης κουφωμάτων και ειδών υγιεινής

**1.6** Με την με αρ. πρωτ. 5/43/15-4-2015 γνωμοδότηση του Τεχνικού Συμβουλίου Δημοσίων Έργων εγκρίθηκε η 1η ΣΣΕ συνολικής δαπάνης 485.732,37€ χωρίς ΦΠΑ που περιλαμβάνει τις συμπληρωματικές εργασίες, τις τιμές μονάδας τους, τις δαπάνες του προϋπολογισμού του αρχικά ανατεθέντος έργου και του προϋπολογισμού της προς κατάρτιση νέας σύμβασης (1<sup>ης</sup> συμπληρωματικής).

**1.7** Σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση «.Η 1η Σ.Σ.Ε. του έργου συντάσσεται για να αντιμετωπίσει κυρίως τα παρακάτω θέματα: 1. Την κατασκευή πρόσθετης περίφραξης που πραγματοποιήθηκε δυνάμει της υπ' αριθ. 335/Συν.18/2013/ 3296/25.07.2013 Απόφασης της Ε.Ε. του Συνδέσμου και 2. Τον καθορισμό του κονδυλίου όρυξης βραχωδών εδαφών με ελεγχόμενη χρήση εκρηκτικών(Ν.Τ.8), με αντίστοιχη μείωση του κονδυλίου εκσκαφής ακατάλληλων εδαφών (Α.Τ.2), όπως αυτά προέκυψαν από τα πρωτόκολλα χαρακτηρισμού εδάφους και τους συνημμένους προμετρητικούς πίνακες χωματισμών”.

**1.8** Ειδικότερα, όσον αφορά το πρώτο θέμα η ίδια αιτιολογική έκθεση αναφέρει και τα κατωτέρω: “ Η κατασκευή της πρόσθετης περίφραξης στο συνολικό οικόπεδο εμβαδού 100.000 m<sup>2</sup> πραγματοποιήθηκε ως επείγουσα πρόσθετη εργασία, που αποφασίστηκε με την υπ' αριθ. 335/Συν.18/ 2013/3296/25.07.2013 απόφαση της Εκτελεστικής Επιτροπής του Συνδέσμου, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 56 του Ν. 3669/08. Η ανάγκη κατασκευής της πρόσθετης περίφραξης προέκυψε κατόπιν αιτήματος της Αστυνομικής Δ/σης Θεσσαλονίκης, προκειμένου να οριοθετηθεί επακριβώς το ανωτέρω οικόπεδο και να υπάρξει ένα στιβαρό εμπόδιο στην είσοδο καταληψιών στον χώρο του έργου, καθώς, στις 24.01.2012 έγινε βίαιη κατάληψη στο χώρο του εργοταξίου από αντιδρώντες στην κατασκευή του έργου, που είχαν σαν αποτέλεσμα την αδυναμία συνέχισης των εργασιών μέχρι και τον Αύγουστο 2013. Παρά τις επίμονες προσπάθειες για επανέναρξη των εργασιών, οι αντιδράσεις ήταν έντονες. Οι αντιδρώντες κάτοικοι είχαν εγκατασταθεί έξω από το χώρο του εργοταξίου και σε κάθε προσπάθεια επανέναρξης των εργασιών, αυτοί εισέβαλαν στο χώρο παρά την αστυνομική δύναμη που τους εμπόδιζε.

Ο Σύνδεσμος με τα υπ' αριθ. 407/26.01.2012 και 1023/23.02.2012 έγγραφα προς τον Προϊστάμενο της Εισαγγελίας Πρωτοδικών Θεσσαλονίκης, ζήτησε την άμεση παρέμβασή του, ώστε να επιτευχθεί με δυναμική αστυνομική επέμβαση η συνέχιση των εργασιών. Ακόμη και μετά την εισαγγελική παρέμβαση προς την Αστυνομική Διεύθυνση Θεσσαλονίκης για την τήρηση της νομιμότητας και την επιβολή διώξεων και τιμωρίας, ο αποκλεισμός του χώρου συνεχίστηκε. Παρά τις συλλήψεις και τα επεισόδια με αντιδρώντες κατοίκους που εισέβαλαν στο εργοτάξιο, οι εργασίες δεν μπορούσαν να συνεχιστούν. Λόγω του μεγάλου χρονικού διαστήματος κατάληψης, ο Ανάδοχος του έργου υπέβαλε: αφενός την υπ' αριθ. 3066/12.07.2013 δήλωση διακοπής εργασιών, αφετέρου, σημαντικού οικονομικού αντικειμένου αιτήματα όχλησης για θετικές ζημιές του έργου (71/03.01.2012, 75/09.02.2012 και 97/23.10.2012), καθώς και αιτήσεις αναγνώρισης αποζημίωσης (79/23.02.2012, 102/12.12.2012), οι οποίες εκκρεμούν στο Συμβούλιο Δημοσίων Έργων και στα διοικητικά δικαστήρια.

Ο κίνδυνος ματαίωσης του έργου ήταν προφανής. Μόνο μετά την κατασκευή της περίφραξης, κατάφερε η αστυνομική δύναμη να διασφαλίσει τη λειτουργία του εργοταξίου, που από τότε και μέχρι σήμερα είναι αδιάλειπτη, καθώς οι αντιδράσεις και οι εισβολές των αντιδρώντων πολιτών στο χώρο σταμάτησαν. Η περίφραξη αυτή έδωσε τη δυνατότητα στην Αστυνομία για καλύτερο έλεγχο και προστασία του χώρου του έργου.

Όλα τα παραπάνω περιστατικά δεν ήταν δυνατόν να προβλεφθούν από την μελέτη του έργου, το οποίο ήταν έργο που είχε προβλεφθεί από τον Περιφερειακό Σχεδιασμό Διαχείρισης Απορριμάτων και ετύγχανε γενικής έγκρισης όλων των φορέων του Νομού Θεσσαλονίκης, περιλαμβανομένου και του οικείου Δήμου Π. Μελά. Εν συνεχεία, όμως, και μετά την έγκριση της μελέτης, μετεβλήθη η στάση του Δήμου και το κυριότερο εκδηλώθηκαν ακραίες αντιδράσεις, που δεν περιορίστηκαν στο επίπεδο των διαδηλώσεων διαμαρτυρίας, αλλά έφθασαν στην απολύτως παράνομη κατάληψη του χώρου, ενώ απεδείχθη, παρά τις περί του αντιθέτου εύλογες προβλέψεις, ότι η αστυνομική δύναμη δεν ήταν σε θέση να αποκαταστήσει μόνιμα την τάξη και να αποδώσει τον χώρο στον εργολάβο για την κατασκευή του έργου”.

Στη συνέχεια, σε μια απόπειρα θεμελίωσης του αιτήματός του, ο ΦΟΔΣΑ υποστηρίζει ότι : “η μεν περίφραξη αποτελεί συμπληρωματική εργασία η οποία κατέστη αναγκαία λόγω των απρόβλεπτων περιστάσεων για την εκτέλεση του έργου όπως περιγράφεται στην αρχική σύμβαση, αντικειμενικά δεν ήταν δυνατόν να προβλεφθεί, σύμφωνα με τους κανόνες της ανθρώπινης εμπειρίας και λογικής και να ενταχθεί στο αρχικό έργο και τη συναφθείσα σύμβαση, δεν μπορούσε δε τεχνικά και οικονομικά να διαχωρισθεί από την κύρια σύμβαση, χωρίς να προκαλέσει μείζονα προβλήματα στον κύριο του έργου καθόσον δεν θα μπορούσαν να εκτελεστούν ούτε οι εργασίες της αρχικής Σύμβασης, εν όψει του γεγονότος, ότι η κατασκευή της περίφραξης ήταν απολύτως αναγκαίο να γίνει στον χρόνο που ζητήθηκε από την αστυνομική αρχή, προκειμένου εκείνη να μπορέσει επιχειρησιακά να ελέγξει τον χώρο στον συγκεκριμένο χρόνο που εκείνη είχε επιλέξει για την επέμβασή της, η δε καθυστέρηση που θα προκαλείτο από μια ανοικτή διαδικασία ανάθεσης, θα δημιουργούσε τεράστιο πρόβλημα στον κύριο του έργου και κίνδυνο αύξησης αποζημιώσεων προς τον ανάδοχο, ενώ τέλος, μόνον η ανακοίνωση της διαγωνιστικής διαδικασίας, θα οδηγούσε σε ενίσχυση της κατάληψης από τους αντιδρώντες κατοίκους και θα δυσχέραινε ακόμη περισσότερο την ανάληψη της κατοχής του χώρου. Οι συνθήκες του απροβλέπτου δεν απορρέουν από ευθύνη του κυρίου του έργου”.

Προς επίρρωση των ανωτέρω, η αναθέτουσα αρχή έχει υποβάλει τα υπ αριθμ 407/26-01-2012 και 1023/23-2-2012 έγγραφα του ΦΟΔΣΑ προς τον Προϊστάμενο της Εισαγγελίας Πρωτοδικών Θεσσαλονίκης, το υπ. αριθμ 1027/2/47-ή/4-7-2013 έγγραφο της Γενικής Αστυνομικής Διεύθυνσης Θεσ/νικης, το υπ αριθμ 3092/16-7-2013 έγγραφο του Διευθυντή Τεχνικών Υπηρεσιών του ΦΟΔΣΑ και την προαναφερθείσα υπ. αριθ. 335/Συν.18/ 2013/3296/25.07.2013 απόφαση της Εκτελεστικής Επιτροπής του Συνδέσμου.

**1.9** Όσον αφορά το δεύτερο θέμα σχετικά με την ανάγκη διαφοροποίησης των εδαφών εκσκαφής, αναφέρονται τα εξής: “Στα πλαίσια της γεωτεχνικής μελέτης του έργου, η οποία επισυνάπτεται, εκπονήθηκε γεωτεχνική έρευνα η οποία αξιολόγησε τα αποτελέσματα των ερευνητικών γεωτρήσεων που πραγματοποιήθηκαν σε όλο το εύρος κατάληψης των εργασιών, σε αντιπροσωπευτικές θέσεις, και στην προβλεπόμενη από την πρακτική σύνταξης των γεωτεχνικών μελετών πυκνότητα.

Με βάση τα πορίσματα της γεωτεχνικής μελέτης έγινε ο σχεδιασμός του έργου και προβλέφθηκαν οι ποσότητες εκσκαφής και η ιδιοσυστασία του εδάφους στο οποίο θα γινόταν η εκσκαφή. Από την εδαφοτεχνική μελέτη του έργου έγινε μία συγκεκριμένη πρόβλεψη σχετικά με τους όγκους των εκβραχισμών του έργου. Ωστόσο, κατά την πρόοδο των εργασιών εκσκαφών για τη διαμόρφωση του χώρου των εγκαταστάσεων του Σταθμού Μεταφόρτωσης Απορριμμάτων Β. Δ. Πολεοδομικού Συγκροτήματος Ν. Θεσσαλονίκης, διαπιστώθηκε σημαντική απόκλιση των αναγκαίων ποσοτήτων εκσκαφών εντός βραχιδών σχηματισμών έναντι των προβλεπόμενων από τη μελέτη του έργου, με βάση την οποία προκηρύχθηκε ο σχετικός δημόσιος μειοδοτικός διαγωνισμός.

Σύμφωνα με την προμέτρηση χωματισμών της οριστικής μελέτης, οι συνολικές εκσκαφές του χώρου ανέρχονται σε 226.346,80 m<sup>3</sup>, εκ των οποίων η όρυξη σε έδαφος βραχώδεις με ή χωρίς χρήση εκρηκτικών, όπως αυτή περιγράφεται στο άρθρο ΝΑΟΔΟ Α/Α03.3 ανέρχεται σε 54.589,45 m<sup>3</sup>. Κατά την πρόοδο των εκσκαφών διαμόρφωσης του χώρου των εγκαταστάσεων από τον Ανάδοχο κατασκευής του έργου, διαπιστώθηκε ότι οι συνολικές εκσκαφές σε βραχώδεις σχηματισμούς ανέρχεται σε περίπου 116.000,00 m<sup>3</sup>, δηλαδή αύξηση της τάξης του 113% έναντι των προβλεπόμενων, γεγονός που οδηγεί σε αύξηση των ποσοτήτων του εγκεκριμένου προϋπολογισμού. Ο πρόσθετος όγκος εκσκαφών των 61.243,41 m<sup>3</sup> στους βραχώδεις

σηματισμούς προέκυψε κατά την πρόοδο των εργασιών και προέκυψε ως απόρροια των υπ' αριθ. 7598/30.12.2011 και 4149/24.09.2013 πρωτοκόλλων χαρακτηρισμού εδάφους και τους συνημμένους πίνακες χωματισμών(...)

#### Γεωτεχνικές Συνθήκες Ζώνης Έργου:

Οι εδαφικοί και βραχώδεις σχηματισμοί που συναντώνται εντός του οικοπέδου του Σ.Μ.Α. εντάσσονται στις τρεις κύριες κατηγορίες :

Νεογενείς Αποθέσεις [MPst] : Εδαφικοί έως ημιβραχώδεις σχηματισμοί. Συνίστανται από καστανές – καστανότρες έως τεφροπράσινες αμμώδεις αργίλους, στιφρές – πολύ στιφρές.

Μεταϊζηματογενή Πετρώματα / Βραχώδεις Σχηματισμοί [Q.sch] : Αργιλικό σχιστόλιθοι – ψαμμίτες, λεπτοστρωματώδεις – φυλλόμορφοι και πολυπτυχωμένοι, με ενστρώσεις – παρεμβολές φυλλίτη. Υπό μορφή φακών και κατά περίπτωση με τεκτονικές επαφές παρεμβάλλονται ανακρυσταλλωμένοι ασβεστόλιθοι και χαλαζίτες, υγιείς, συμπαγείς και μαζώδεις.

Ανθρωπογενείς τεχνητές επιχώσεις (TE) : Συνίστανται από αμμοχάλικα, μπάζα, προϊόντα εκσκαφών και λοιπά στερεά απόβλητα και απορρίμματα ποικίλης προέλευσης, χαλαρής απόθεσης. Μικρά τμήματα της έκτασης του οικοπέδου του ΣΜΑ αποτέλεσαν κατά το παρελθόν δανειοθαλάμους απόληψης υλικών και χώρους απόθεσης προϊόντων λατομικών δραστηριοτήτων, που είναι και η πλειονότητα της ποσότητας του όγκου εκσκαφών.

Λόγω του τεκτονισμού και της φύσης των βραχωδών σχηματισμών η στρωματογραφία της ζώνης του έργου παρουσιάζει σημαντική ανομοιομορφία, χωρίς οριζόντια συνέχεια, με συνέπεια την αδυναμία διαμόρφωσης ακριβούς γεωτεχνικού προφίλ και ικανοποιητικής εκτίμησης των αντίστοιχων ποσοτήτων εδαφικών και βραχωδών όγκων εντός ενός δεδομένου χώρου.

Αυτό αφορά ιδιαίτερα στους πλέον συμπαγείς και σκληρούς χαλαζιακούς ασβεστόλιθους οι οποίοι εμφανίζονται υπό τη μορφή φακών σημαντικού όγκου αλλά χωρίς συνέχεια στο χώρο. Κατά συνέπεια γειτονικές θέσεις εμφανίζουν σημαντικές διαφοροποιήσεις ως προς τη στρωματογραφία τους και τις παραμέτρους αντοχής του υπεδάφους

#### Γεωτεχνική Έρευνα πεδίου:

Τα κύρια έργα του ΣΜΑ περιλαμβάνουν το κεντρικό κτίριο μεταφόρτωσης απορριμμάτων, διαστάσεων 99,7 m x 19,2 m περίπου και δύο υψηλά ορύγματα στο ΒΑ και ΝΑ του οικοπέδου (ύψους > 10,0 m), το κτίριο Διοίκησης, το κτίριο Ενέργειας, τις δεξαμενές Ύδρευσης – Πυρόσβεσης, το κτίριο Συνεργείου, το κτίριο Πλυντηρίου, τη Μονάδα Επεξεργασίας Στραγγισμάτων, το Χώρο ελιγμών εισόδου-εξόδου από το κτίριο Σ.Μ.Α., το χώρο εναλλαγής containers απορριμμάτων (change over) και το χώρο αποθήκευσης containers απορριμμάτων. Για την κατασκευή των ανωτέρω, προκύπτει η ανάγκη διαμόρφωσης ενιαίου δαπέδου των εγκαταστάσεων, σε συνδυασμό με το ανάγλυφο του φυσικού εδάφους στα ανατολικά του οικοπέδου.

Η επιλογή εκτέλεσης συνολικά τριών (3) δειγματοληπτικών γεωτρήσεων στα πλαίσια της γεωτεχνικής μελέτης του έργου ακολουθεί και υπερκαλύπτει τις απαιτήσεις του Ε.Α.Κ. για την εκτέλεση τουλάχιστον μίας δειγματοληπτικής γεώτρησης όταν πρόκειται για κτίριο σπουδαιότητας Σ2 και όγκου > 4000 m<sup>3</sup> χωρίς υπάρχουσα εμπειρία από παρακείμενες κατασκευές, θεμελιωμένες σε όμοιους εδαφικούς σχηματισμούς, καθώς και των Οδηγιών



Μελέτης Οδικών Έργων για την εκτέλεση μίας δειγματοληπτικής γεώτρησης ανά θέση ορύγματος ύψους μετώπου  $H > 10,0 \text{ m}$ .

Η επιλογή της θέσης των δειγματοληπτικών γεωτρήσεων είθισται να καθορίζεται από τις πλέον κρίσιμες (δυσμενείς) γεωτεχνικά συνθήκες του υπεδάφους, καθώς πρωτεύοντα σκοπό μιας γεωτεχνικής μελέτης αποτελεί η εξασφάλιση των συνθηκών οριακής κατάστασης έναντι αστοχίας (ULS) και λειτουργικότητας (SLS) των μελετώμενων κατασκευών, σύμφωνα με τις οδηγίες του Ευρωκώδικα 7 (ΕΛΟΤ EN 1997-1:2004 : Γεωτεχνικός Σχεδιασμός : Μέρος 1 – Γενικοί Κανόνες & Εθνικό Προσάρτημα (ΣΕΠ ΕΛΟΤ 1497-1)). Οι πλέον δυσμενείς για το έργο γεωτεχνικές συνθήκες αφορούν σε θέσεις μέγιστου πάχους εδαφικών υλικών και τεχνητών αποθέσεων, επομένως εύλογα οι γεωτρήσεις πραγματοποιήθηκαν σε θέσεις όπου οι «αδύναμοι» σχηματισμοί του υπεδάφους παρουσιάζουν πάχος μεγαλύτερο του μέσου πάχους τους στην επιφάνεια του οικοπέδου, με συνέπεια και οι αντίστοιχοι όγκοι εδαφικών και χαλαρών αποθέσεων να υπερεκτιμηθούν. Αναγνωρίζοντας την ανομοιομορφία της στρωματογραφίας της ζώνης του έργου και το «σημειακό» χαρακτήρα των δειγματοληπτικών γεωτρήσεων πραγματοποιήθηκε στα πλαίσια της γεωτεχνικής μελέτης επιπρόσθετη γεωφυσική έρευνα στο χώρο του Σ.Μ.Α., με σκοπό την πληρέστερη εκτίμηση των γεωτεχνικών συνθηκών του υπεδάφους, εντούτοις, όπως ρητά αναφέρεται στην αξιολόγηση αυτής, είναι δύσκολο να αποτυπωθεί με ακρίβεια σύνθετη γεωλογική δομή, ιδιαίτερα αντίστοιχη του συγκεκριμένου έργου, όπου οι μεταβολές είναι σύνθετες τόσο κατά το οριζόντιο όσο και κατά το κατακόρυφο επίπεδο.

Επιπλέον των ανωτέρω, κάθε γεωτεχνική μελέτη έχει την εγγενή αβεβαιότητα της μη απολύτως ακριβούς πρόβλεψης της έκτασης και των ποσοτήτων των επιμέρους σχηματισμών του υπεδάφους, με βάση το πλήθος των στοιχείων γεωτεχνικών ερευνών που έχει στη διάθεσή της.

Με βάση τα προαναφερόμενα η έντονη ανομοιομορφία της στρωματογραφίας των εδαφικών και βραχωδών σχηματισμών της ζώνης του έργου, ιδιαίτερα δε η παρουσία συμπαγών ασβεστολίθων και χαλαζιτών υπό μορφή φακοειδών εμφανίσεων σημαντικού όγκου αλλά χωρίς οριζόντια συνέχεια στο χώρο είχε ως συνέπεια τη σημαντική επαύξηση των ποσοτήτων εκσκαφών σε έδαφος βραχώδες και την αντίστοιχη επιβάρυνση του κόστους των εργασιών εκσκαφών έναντι του προβλεπόμενου από τον προϋπολογισμό. Ο συνολικός όγκος της βραχώμαζας στο χώρο των προβλεπόμενων εκσκαφών δεν ήταν δυνατό να προβλεφθεί με ακρίβεια από την γεωτεχνική μελέτη του έργου για τους λόγους που προαναφέρθηκαν.

Επειδή ο συνολικός όγκος εκσκαφής και ανόρυξης παραμένει σε γενικές γραμμές ο ίδιος, η αύξηση των ποσοτήτων των βραχωδών εδαφών συνεπάγεται αντίστοιχη μείωση στις ποσότητες εκσκαφής ακατάλληλων εδαφών (Α.Τ.2). Η μείωση του κονδυλίου εκσκαφής ακατάλληλων εδαφών (Α.Τ.2) λόγω της αύξησης των βραχωδών εδαφών ενσωματώνεται στον 1ο ΑΠΕ με μείωση του αντίστοιχου κονδυλίου”.

Επιπλέον, ο ΦΟΔΣΑ υποστηρίζει ότι : “η διαφοροποίηση της φύσης των εργασιών εκσκαφής κατέστη αναγκαία λόγω των απρόβλεπτων περιστάσεων για την εκτέλεση του έργου όπως περιγράφεται στην αρχική σύμβαση, οι συνθήκες του απροβλέπτου δεν απορρέουν από ευθύνη του κυρίου του έργου, αντικειμενικά δεν ήταν δυνατόν να προβλεφθεί, σύμφωνα με τους κανόνες της ανθρώπινης εμπειρίας και λογικής και να ενταχθεί στο αρχικό έργο και τη συναφθείσα σύμβαση και δεν αφορά σε επέκταση του τεχνικού αντικειμένου του έργου ή στη βελτίωση της ποιότητάς του. Πρέπει να επισημανθεί ότι οι περιλαμβανόμενες στην 1η Σ.Σ.Ε. εργασίες δεν μπορούν να διαχωριστούν από τεχνικής απόψεως από τις συμβατικές, χωρίς να προκαλέσουν μείζονα προβλήματα στον κύριο του έργου καθόσον, όπως προαναφέρθηκε, είναι είτε τεχνικά

προαπαιτούμενες για την εκτέλεση των συμβατικών, είτε εκτελούνται παράλληλα με τις συμβατικές. Για το λόγο αυτό η 1η Σ.Σ.Ε. θα πρέπει να εξετάζεται παράλληλα και ως αναπόσπαστο κομμάτι του 1ου Α.Π.Ε, η έγκριση των οποίων είναι προαπαιτήση για τη συνέχιση και ολοκλήρωση του έργου.”

Προς επίρρωση των ανωτέρω, η αναθέτουσα αρχή έχει υποβάλει τα υπ' αρ. 7598/30-12-2011 και 4149/24-09-2013 1ο και 2ο Πρωτόκολλα Χαρακτηρισμού Εδαφών αντίστοιχα με την οποία προέβησαν στην παραλαβή φυσικού εδάφους του προς εκσκαφή οικοπέδου. Στο 1ο Πρωτόκολλο έγινε η παραλαβή εδαφικού χώρου εμβαδού 16.090,00 μ<sup>2</sup> στο οποίο δηλώνεται ότι: “Εδαφος βραχώδες: 70%” ενώ στο 2ο Πρωτόκολλο γίνεται παραλαβή εδαφικού χώρου εμβαδού 8.0705,00 μ<sup>2</sup>, που εν μέρει περικλείεται στο προηγούμενο παραληφθέν οικόπεδο. Στο 2ο Πρωτόκολλο δηλώνεται ότι: “Εδαφος βραχώδες: 100%”

2. Με το υπ' υπ' πρωτ. 1549/2-4-2015 έγγραφο αίτημα της, στο οποίο περιλαμβάνεται σχέδιο απόφασης, , ο ΦΟΔΣΑ αιτείται την παροχή σύμφωνης γνώμης για την 1η Συμπληρωματική Σύμβαση του έργου “Κατασκευή Σταθμού Μεταφόρτωσης Απορριμμάτων (ΣΜΑ) ΒΔ Πολεοδομικού Συγκροτήματος Νομού Θεσσαλονίκης», προϋπολογιζόμενης δαπάνης 485.732,37€χωρίς ΦΠΑ .

Ειδικότερα, οι εργασίες της αιτούμενης σύμβασης, αναλύονται ως εξής:

Εργασίες που αφορά	Προτεινόμενες δαπάνες με την παρούσα 1 <sup>η</sup> Σ.Σ.Ε. (€)
1.1 Χωματοουργικά	307.644,00
1.4 Έργα Υποδομής	36.534,60
<b>Άθροισμα ομάδων εργασιών:</b>	<b>344.178,60</b>
Προστίθεται Γ.Ε. + Ο.Ε. 18%:	61.952,15
<b>Γενικό Σύνολο Εργασιών:</b>	<b>406.130,75</b>
Απρόβλεπτα:	60.919,61
<b>Άθροισμα:</b>	<b>467.050,36</b>
Άσφαλτος Απολογιστικά + Γ.Ε. + Ο.Ε.:	0,00
Δαπάνη Αναθεώρησης 4%:	18.682,01
<b>Ολική Δαπάνη Έργου (χωρίς ΦΠΑ):</b>	<b>485.732,37</b>
Φ.Π.Α. 23%	111.718,45
<b>Συνολική αξία έργου με Φ.Π.Α.:</b>	<b>597.450,82</b>

## II. Νομικό πλαίσιο

3. Το άρθρο 2, παράγραφος 2, περίπτωση γ', υποπερίπτωση δδ' του Ν. 4013/2011, όπως ισχύει, για την παροχή σύμφωνης γνώμης, ορίζει τα ακόλουθα: «δδ) Οι αποφάσεις των αναθετουσών Αρχών που αφορούν προσφυγή στη διαδικασία της διαπραγμάτευσης για την ανάθεση των δημόσιων συμβάσεων, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 25 παρ. 3 του π.δ. 59/2007 και των άρθρων 24 και 25 του π.δ. 60/2007, εξαιρουμένων των περιπτώσεων ανωτέρας βίας, εκδίδονται μετά από σύμφωνη γνώμη της Αρχής, εφόσον οι συμβάσεις αυτές εμπίπτουν, λόγω της εκτιμώμενης αξίας τους, στο πεδίο εφαρμογής των ανωτέρω προεδρικών διαταγμάτων. [...]».

4. Στο π.δ. 60/2007 «Προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας στις διατάξεις της Οδηγίας 2004/18/ΕΚ...» ορίζονται:

**5.** Στη διάταξη του άρθρου 6 παρ. 1 : «...Το παρόν εφαρμόζεται στις δημόσιες συμβάσεις έργων, προμηθειών και υπηρεσιών που δεν εξαιρούνται, δυνάμει των εξαιρέσεων που προβλέπονται στα άρθρα 16, 17 και 9 έως 15, και των οποίων η εκτιμώμενη αξία εκτός φόρου προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ) είναι ίση προς ή ανώτερη από τα ακόλουθα κατώτατα όρια: γ) 5.278.000 ευρώ, για τις δημόσιες συμβάσεις έργων...»

Σημειώνεται ότι, σύμφωνα με το άρθρο 2 του αριθ. 1336/2013 Κανονισμού της Επιτροπής της 13ης Δεκεμβρίου 2013 για την τροποποίηση των οδηγιών 2004/17/ΕΚ, 2004/18/ΕΚ και 2009/81/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, όσον αφορά στα κατώτατα όρια εφαρμογής τους κατά τις διαδικασίες σύναψης συμβάσεων, το ως άνω ποσό αναπροσαρμόστηκε στο ποσό των 5.186.000 ευρώ.

**6.** Στην παρ. 1 του άρθρου 8 του π.δ. 60/2007 ορίζεται ότι: «Ο υπολογισμός της εκτιμώμενης αξίας μιας δημόσιας σύμβασης βασίζεται στο συνολικό πληρωτέο ποσό, εκτός ΦΠΑ, όπως προσδιορίζεται από την αναθέτουσα αρχή. Στον υπολογισμό αυτό, λαμβάνεται υπόψη το εκτιμώμενο συνολικό ποσό, συμπεριλαμβανομένων τόσο του τυχόν προβλεπόμενου δικαιώματος προαιρέσεως όσο και των τυχόν παρατάσεων της σύμβασης...» και στην παρ. 2 ότι: «Η αποτίμηση πρέπει να ισχύει κατά το χρόνο αποστολής της προκήρυξης διαγωνισμού, όπως προβλέπεται στο άρθρο 29 παράγραφος 2 ή, στις περιπτώσεις όπου δεν απαιτείται μια τέτοια προκήρυξη, κατά το χρονικό σημείο έναρξης της διαδικασίας ανάθεσης της σύμβασης[...]».

**7.** Στη διάταξη του άρθρου 25 του ίδιου π.δ. : «...Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να συνάπτουν τις δημόσιες συμβάσεις τους προσφεύγοντας σε διαδικασία με διαπραγμάτευση, χωρίς να προηγείται δημοσίευση σχετικής προκήρυξης, στις ακόλουθες περιπτώσεις [...] 4. Προκειμένου για δημόσιες συμβάσεις έργων και υπηρεσιών: α) όταν αφορούν συμπληρωματικά έργα ή υπηρεσίες που δεν περιλαμβάνονταν στην αρχικώς κατακυρωθείσα μελέτη ούτε στην αρχική σύμβαση και τα οποία, λόγω μη προβλέψιμων περιστάσεων, κατέστησαν αναγκαία για την εκτέλεση των εργασιών ή της υπηρεσίας, όπως περιγράφεται στην αρχική σύμβαση, υπό την προϋπόθεση ότι η ανάθεση γίνεται στον οικονομικό φορέα που εκτελεί τις υπηρεσίες αυτές ή την υπηρεσία αυτή, εφόσον τα συμπληρωματικά έργα ή οι υπηρεσίες είτε δεν μπορούν, από τεχνική ή οικονομική άποψη, να διαχωριστούν από την αρχική σύμβαση χωρίς να δημιουργηθούν μείζονα προβλήματα για τις αναθέτουσες αρχές είτε μπορούν να διαχωριστούν από την εκτέλεση της αρχικής σύμβασης, πλην όμως είναι απόλυτα αναγκαία για την ολοκλήρωσή της. Το σωρευτικό ποσό των συναπτομένων συμβάσεων συμπληρωματικών έργων ή υπηρεσιών δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει το 50% του ποσού της αρχικής σύμβασης, ...».

**8.** Στο άρθρο 45 του ν. 3669/08 (ΦΕΚ Α' 116/18-06-2008) με τίτλο «Κύρωση της κωδικοποίησης της νομοθεσίας κατασκευής δημοσίων έργων» ορίζεται ότι: “..... 2. Επιτρέπεται η τροποποίηση της εγκεκριμένης μελέτης, κατά τη διάρκεια εκτέλεσης του έργου, για τη διόρθωση σφαλμάτων της ή τη συμπλήρωση ελλείψεων της ή για λόγους που υπαγορεύονται από απρόβλεπτες περιστάσεις. Προς τούτο υποβάλλεται πρόταση της διευθύνουσας υπηρεσίας του έργου προς την προϊσταμένη αρχή, η οποία αποφασίζει ύστερα από γνώμη του αρμόδιου τεχνικού συμβουλίου κατασκευών. Αν η τροποποίηση αποδίδεται σε σφάλματα και ελλείψεις της μελέτης και ο μελετητής αποδέχεται την ευθύνη του, τροποποιεί τη μελέτη κατά την παράγραφο 4 του άρθρου 31 του ν. 3316/ 2005, εφόσον δεν έχουν παραγραφεί οι αξιώσεις του εργοδότη. Σε κάθε άλλη περίπτωση την τροποποίηση αναλαμβάνει ο ανάδοχος του έργου σε συνεργασία με μελετητή που διαθέτει τα νόμιμα προσόντα. Για να εισαχθεί το θέμα στο Τεχνικό Συμβούλιο πρέπει η τροποποιητική μελέτη να είναι σε στάδιο αντίστοιχο με την προς τροποποίηση και να έχει τεθεί υπόψη του αρχικού μελετητή που διατυπώνει εγγράφως σε εύλογη προθεσμία τη γνώμη του.

Κατά τη συζήτηση στο συμβούλιο καλούνται προς ακρόαση ο αρχικός μελετητής, ο ανάδοχος του έργου ή εκπρόσωποί τους και εκπρόσωπος της υπηρεσίας που ενέκρινε την αρχική μελέτη, οι οποίοι υποβάλλουν γραπτό υπόμνημα. Η προϊσταμένη αρχή εκδίδει την απόφαση περί αποδοχής της πρότασης τροποποίησης της μελέτης, μέσα σε προθεσμία τριάντα (30) ημερών από την έκδοση της γνωμοδότησης του συμβουλίου και η κοινοποίηση της απόφασης στην υπηρεσία τήρησης των μητρώων, αποτελεί προϋπόθεση για την πληρωμή των εργασιών της τροποποιητικής μελέτης. Αν η ανάγκη τροποποίησης της μελέτης αποδίδεται σε σφάλματα ή ελλείψεις της και δεν έχουν παραγραφεί οι αξιώσεις του κυρίου του έργου κατά του μελετητή, εφαρμόζονται οι διατάξεις του τελευταίου εδαφίου της παραγράφου 4 του άρθρου 31 του ν. 3316/2005. Ο μελετητής της αρχικής μελέτης μπορεί να ασκήσει αίτηση θεραπείας κατά της απόφασης περί τροποποίησης της μελέτης, αν αυτή αποδίδεται σε σφάλματα ή παραλείψεις της μελέτης. Η άσκηση αίτησης θεραπείας αναστέλλει τις εις βάρος του μελετητή οικονομικές συνέπειες και την έναρξη της πειθαρχικής διαδικασίας, όχι όμως την εφαρμογή της τροποποιημένης μελέτης.

Η απόφαση κοινοποιείται στα αρμόδια για την κίνηση της πειθαρχικής διαδικασίας κατά του μελετητή και των υπαιτίων υπαλλήλων όργανα, αν η ανάγκη τροποποίησης οφείλεται σε λάθη ή παραλείψεις της μελέτης”.

**9.** Στο άρθρο 56 “Επείγουσες πρόσθετες εργασίες” του ν. 3669/2008 (ΦΕΚ 116/Α) με τίτλο “Κύρωση της κωδικοποίησης της νομοθεσίας κατασκευής δημόσιων έργων”, ορίζεται: “ Αν υπάρχει ανάγκη να εκτελεσθούν επείγουσες πρόσθετες εργασίες μπορεί να εγκριθεί από την προϊσταμένη αρχή η εκτέλεσή τους πριν από τη σύνταξη Ανακεφαλαιωτικού Πίνακα Εργασιών. Για την έγκριση αυτή η διευθύνουσα υπηρεσία συντάσσει τεχνική περιγραφή των εργασιών, με αιτιολόγηση του επείγοντος και εκτίμηση της δαπάνης, με βάση τις συμβατικές τιμές μονάδας ή ενδεικτικές τιμές για τυχόν νέες εργασίες. Ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να εκτελέσει τις εργασίες αυτές, που επιτρέπεται να περιλαμβάνονται στις σχετικές πιστοποιήσεις και πριν από την έγκριση Ανακεφαλαιωτικού Πίνακα Εργασιών και που ενσωματώνονται στον επόμενο Ανακεφαλαιωτικό Πίνακα Εργασιών. Οι εργασίες για τις οποίες δεν υπάρχει εγκεκριμένη νέα τιμή περιλαμβάνονται στους σχετικούς λογαριασμούς με τις ενδεικτικές τιμές μειωμένες κατά είκοσι τοις εκατό (20%).”

**10.** Οι σχετικές διατάξεις, στο άρθρο 57 του Ν. 3669/08, προβλέπουν: «...1. Το έργο εκτελείται σύμφωνα με τη σύμβαση και τα τεύχη και σχέδια που τη συνοδεύουν. Ο φορέας κατασκευής του έργου έχει το δικαίωμα, αν προκύψει ανάγκη εκτέλεσης συμπληρωματικών εργασιών, που δεν περιλαμβάνονται στο αρχικό ανατεθέν έργο ούτε στην πρώτη συναφθείσα σύμβαση και οι οποίες κατέστησαν αναγκαίες λόγω απρόβλεπτων περιστάσεων κατά την εκτέλεση του έργου, όπως αυτό περιγράφεται στην αρχική σύμβαση, να συνάπτει σύμβαση με τον ανάδοχο του έργου, με την προϋπόθεση ότι οι συμπληρωματικές εργασίες δεν μπορούν τεχνικά ή οικονομικά να διαχωριστούν από την κύρια σύμβαση, χωρίς να δημιουργήσουν μείζονα προβλήματα για τις αναθέτουσες αρχές ή όταν αυτές οι εργασίες, μολονότι μπορούν να διαχωριστούν από την αρχική σύμβαση, είναι απόλυτα αναγκαίες για την τελειοποίησή της. Το συνολικό ποσό των συμβάσεων αυτών δεν μπορεί να υπερβαίνει το ποσοστό του πενήντα τοις εκατό (50%) του ποσού της αρχικής σύμβασης, στο οποίο συμπεριλαμβάνεται και η αμοιβή για τη σύνταξη των τυχόν απαιτούμενων μελετών για τις συμπληρωματικές εργασίες. Η εκτέλεση των συμπληρωματικών εργασιών είναι υποχρεωτική για τον ανάδοχο του έργου και, προκειμένου να υπογραφεί η σύμβαση για την εκτέλεσή τους, απαιτείται γνώμη του οικείου τεχνικού συμβουλίου. Για τον καθορισμό τιμών μονάδας στις εργασίες της συμπληρωματικής σύμβασης λαμβάνονται οι τιμές της αρχικής σύμβασης και για τον κανονισμό τιμών μονάδας στις νέες εργασίες της συμπληρωματικής σύμβασης εφαρμόζονται οι παράγραφοι 5, 6 και 7 (...) 3. Με τα ποσά των απρόβλεπτων δαπανών (απρόβλεπτα) που περιλαμβάνονται στην αρχική σύμβαση καλύπτονται ιδίως δαπάνες που προκύπτουν από εφαρ-

μογή νέων κανονισμών ή κανόνων που καθιερώθηκαν ως υποχρεωτικοί μετά την ανάθεση του έργου, καθώς και από προφανείς παραλείψεις ή σφάλματα της προμέτρησης της μελέτης ή από απαιτήσεις της κατασκευής οι οποίες καθίστανται απαραίτητες για την αρτιότητα και λειτουργικότητα του έργου, παρά την πλήρη εφαρμογή των σχετικών προδιαγραφών κατά την κατάρτιση των μελετών του έργου και υπό την προϋπόθεση να μην τροποποιείται το «βασικό σχέδιο» του έργου, δηλαδή ή όλη κατασκευή, καθώς και τα βασικά διακριτά στοιχεία της, όπως προβλέπονται από την αρχική σύμβαση....».

### III. Νομική Εκτίμηση

**11.** Το υπό εξέταση αίτημα του ΦΟΔΣΑ, αφορά τη σύναψη συμπληρωματικής σύμβασης έργου ύψους 485.732,37€ χωρίς ΦΠΑ. Δεδομένου ότι η εν λόγω συμπληρωματική σύμβαση αποτελεί παρακολούθημα της αρχικής σύμβασης, της οποίας η εκτιμώμενη αξία ανερχόταν σε 5.723.672,83€ χωρίς ΦΠΑ συνάγεται ότι το υπό εξέταση αίτημα αφορά τη σύναψη δημόσιας σύμβασης έργου κατά την έννοια της περίπτωσης (β) της παραγράφου 2 του άρθρου 2 του π.δ. 60/2007 εμπίπτουσα λόγω ποσού στο εν λόγω π.δ. και συνεπώς συντρέχει η αρμοδιότητα της Αρχής κατ' άρθρο 2 παρ. 2 περ. γ' υποπερ. δδ' του Ν. 4013/2011, όπως ισχύει, για την παροχή σύμφωνης γνώμης .

**12.** Περαιτέρω η διαδικασία με διαπραγμάτευση, έχει εξαιρετικό χαρακτήρα και επιτρέπεται να εφαρμόζεται μόνο στις περιοριστικώς απαριθμούμενες στα άρθρα 30 και 31 της Οδηγίας 2004/18/ΕΚ περιπτώσεις (αντίστοιχα άρθρα 24 και 25 π.δ. 60/2007) (βλ. σχετικώς ΔΕΕ, απόφαση της 8ης Απριλίου 2008, C 337/05, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλ. 2008, I-2173, σκέψη 56). Συναφώς επισημαίνεται ότι οι ανωτέρω διατάξεις στο μέτρο που εισάγουν εξαιρέσεις που συνιστούν παρέκκλιση από τη βασική ρύθμιση, δηλαδή από τους κανόνες που αποσκοπούν στη διασφάλιση της αποτελεσματικότητας των αναγνωριζομένων από τη Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Σ.Λ.Ε.Ε.) δικαιωμάτων στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων, πρέπει να αποτελούν αντικείμενο συσταλτικής ερμηνείας. Συγκεκριμένα, προκειμένου η οδηγία 2004/18/ΕΚ να μην απολέσει την πρακτική αποτελεσματικότητά της, τα κράτη μέλη και οι αναθέτουσες αρχές τους δεν επιτρέπεται να προβλέπουν περιπτώσεις προσφυγής στη διαδικασία με διαπραγμάτευση που δεν προβλέπονται από την εν λόγω οδηγία ή να συνοδεύουν τις ρητώς προβλεπόμενες από την οδηγία αυτή περιπτώσεις με νέους όρους που έχουν ως αποτέλεσμα να καθιστούν ευκολότερη την προσφυγή στην εν λόγω διαδικασία (βλ. ΔΕΕ, αποφάσεις της 18<sup>ης</sup> Μαΐου 1995, C-57/94, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλ. 1995, σ. I-1249, σκέψη 23, της 28<sup>ης</sup> Μαρτίου 1996, C-318/94, Επιτροπή κατά Γερμανίας, Συλλ. 1996, σ. I-1949, σκέψη 13 και της 13<sup>ης</sup> Ιανουαρίου 2005, C-84/03, Επιτροπή κατά Ισπανίας, Συλλ. 2005, I-13947, σκέψη 48).

**13.** Όπως παγίως έχει κριθεί, ως «απρόβλεπτες περιστάσεις» θεωρούνται αιφνίδια πραγματικά γεγονότα, τα οποία δεν ανάγονται στο χρόνο κατάρτισης της αρχικής σύμβασης και παρότι η μελέτη (οριστική ή προμελέτη) με βάση την οποία προσδιορίσθηκε το τεχνικό αντικείμενο του έργου, υπήρξε πλήρης και ακριβής, αντικειμενικά δεν ήταν δυνατόν να προβλεφθούν, σύμφωνα με τους κανόνες της ανθρώπινης εμπειρίας και λογικής και να ενταχθούν στο αρχικό έργο και τη συναφθείσα σύμβαση. Οι περιστάσεις που επικαλούνται οι αναθέτουσες αρχές για την αιτιολόγηση του απρόβλεπτου δεν πρέπει να απορρέουν από δική τους ευθύνη, το δε βάρος απόδειξης περί του ότι συντρέχουν όντως οι έκτακτες περιστάσεις που δικαιολογούν την προσφυγή στη διαδικασία αυτή το φέρει εκείνος ο οποίος τις επικαλείται (βλ. ενδεικτικά Ελ. Συν. Ε' Κλιμάκιο Πράξη 610/2011 και αποφ. VI Τμ. 705/2012, 2066/2010, 3359, 3357, 2502, 1780/2009). Περαιτέρω, δεν μπορούν σε καμία περίπτωση να θεωρηθούν ως «συμπληρωματικές εργασίες» οφειλόμενες σε

απρόβλεπτα γεγονότα εκείνες που αφορούν σε επέκταση του τεχνικού αντικειμένου του έργου ή στη βελτίωση της ποιότητάς του, καθόσον είναι ανεπίτρεπτη η εκ των υστέρων μεταβολή του αντικειμένου του έργου που δεν ήταν γνωστή στο σύνολο των διαγωνιζομένων, κατά την υποβολή της προσφοράς τους, και δεν αποτέλεσε τη βάση της διαδικασίας ανάδειξης αναδόχου (βλ. πράξ. VI Τμ. 98, 192, 197, 216 και 232/2006, 108/2007, απόφ. VI Τμ.2069/2010), ή οφείλονται σε έλλειψη επιμέλειας της αναθέτουσας αρχής (πβλ. πράξ. Ε΄ Κλιμ. 259, 355/2008, 228/2009).

**14.** Ειδικότερα, η εφαρμογή του άρθρου 25 παρ. 4 περ. α του π.δ. 60/2007, που παρέχει (για δημόσιες συμβάσεις έργων και υπηρεσιών), τη δυνατότητα στις αναθέτουσες αρχές να συνάπτουν συμβάσεις με τη διαδικασία της διαπραγμάτευσης χωρίς δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού, προϋποθέτει τα εξής:

**α)** να αφορούν συμπληρωματικά έργα ή υπηρεσίες που δεν περιλαμβάνονταν στην αρχικώς κατακυρωθείσα μελέτη, ούτε στην αρχική σύμβαση,

**β)** να κατέστησαν, λόγω μη προβλέψιμων περιστάσεων, αναγκαία για την εκτέλεση των εργασιών ή της υπηρεσίας, όπως περιγράφεται στην αρχική σύμβαση,

**γ)** η ανάθεση να γίνεται στον οικονομικό φορέα που εκτελεί τις υπηρεσίες αυτές ή την υπηρεσία αυτή,

**δ)** τα συμπληρωματικά έργα ή οι υπηρεσίες να μην μπορούν, από τεχνική ή οικονομική άποψη, να διαχωριστούν από την αρχική σύμβαση χωρίς να δημιουργηθούν μείζονα προβλήματα για τις αναθέτουσες αρχές, είτε να μπορούν να διαχωριστούν από την εκτέλεση της αρχικής σύμβασης, πλην όμως να είναι απόλυτα αναγκαία για την ολοκλήρωσή της.

**ε)** το σωρευτικό ποσό των συναπτομένων συμβάσεων συμπληρωματικών έργων ή υπηρεσιών, να μην υπερβαίνει το 50% του ποσού της αρχικής σύμβασης.

**15.** Εν προκειμένω, από τα στοιχεία του φακέλου της κρινόμενης υπόθεσης, προκύπτουν τα ακόλουθα:

**α) Ως προς την ανωτέρω υπ' αριθμ. (α) προϋπόθεση :**

α1) Εργασίες που αφορούν την περίφραξη

Με βάση τα όσα υποστηρίζει στην αιτιολογική έκθεση, ο ΦΟΔΣΑ θεωρεί τις αιτούμενες εργασίες που αφορούν την περίφραξη νέες και συμπληρωματικές.

Οι εν λόγω εργασίες περίφραξης του συνολικού οικοπέδου των 100.000 μ<sup>2</sup> εντός του οποίου χωροθετείται ο υπό κατασκευή Σταθμός Μεταφόρτωσης Απορριμάτων, δεν περιλαμβάνονται στο αντικείμενο της σύμβασης είναι δε πρόσθετες των προβλεφθέντων στην αρχική σύμβαση εργασιών της υποομάδας 2.11 "Έργα Υποδομής". Οι εν λόγω εργασίες στην έκταση που προβλέπονται, δεν δύναται να θεωρηθεί ότι εντάσσονται στις γενικές υποχρεώσεις του αναδόχου σχετικά με την ασφάλιση του έργου ή και των τυχόν άλλων αναγκαιών μέτρων ασφαλείας, όπως αυτά καθορίζονται στα προεκτεθέντα άρθρα 25 και 29 της Ειδικής Συγγραφής Υποχρεώσεων.

Συνεπώς η προτεινόμενη με την 1η ΣΣΕ περίφραξη για την φύλαξη ενός ευρύτερου του εργοταξίου χώρου και την απαγόρευση εισόδου σε αυτόν μη εξουσιοδοτημένων προσώπων αποτελεί νέα απαίτηση της αναθέτουσας που τέθηκε συμπληρωματικά κατά την εκτέλεση των εργασιών της αρχικής σύμβασης. .

α2) Εργασίες που αφορούν τη διαφοροποίηση των εδαφών εκσκαφής

Ο συνολικός όγκος εκσκαφών που προβλέφθηκαν στην αρχική μελέτη του έργου και στην σύμβαση αναλύονταν σε : [169.417,00μ<sup>3</sup> (χαλαρών ακαταλλήλων εδαφών -άρθρο ΑΤ.2)] + [2.340,35μ<sup>3</sup>, (γαιωδών/ημιβραχωδών-άρθρο ΑΤ.3)] + [54.589,45μ<sup>3</sup> (βραχωδών που εκσκάπτονται χωρίς τη χρήση εκρηκτικών-άρθρο ΑΤ.1)] = 226.346,80 μ<sup>3</sup>.

Εν προκειμένω, οι αιτούμενες εργασίες οι χαρακτηριζόμενες από την αναθέτουσα αρχή ως συμπληρωματικές εργασίες που, κατά τους ισχυρισμούς της, δεν περιλαμβάνονται στην αρχικώς κατακυρωθείσα μελέτη και συνεπώς και στην υπογραφείσα σύμβαση, αφορούν όγκο εκσκαφών βραχυδών σχηματισμών της τάξης των 62.000,00 μ<sup>3</sup> εκσκαπτόμενων αποκλειστικά και μόνο με την ελεγχόμενη χρήση εκρηκτικών.

Οι αιτούμενες ως συμπληρωματικές εργασίες κατ' ουσία περιλαμβάνονται κατά ένα μέρος ποσοτικά στην εγκεκριμένη μελέτη ως εδάφη προς εκσκαφή, πλην όμως περιγράφονται ως επί το πλείστον ως χαλαρά επιφανειακά εδάφη και όχι ως συμπαγής βραχώμαζα η οποία μπορεί να εξορυχθεί μόνο με χρήση εκρηκτικών.

Εφόσον οι μεταβολές αυτές δεν κρίθηκαν από την αναθέτουσα αρχή ουσιώδεις, απόρροια τροποποίησης της μελέτης του έργου, κατά τις διατάξεις του άρθρου 45 του Ν.3669/2008, τεκμαίρεται η εφαρμογή της αρχικής μελέτης, κατά τρόπο ώστε οι προκύπτουσες ποιοτικές διαφοροποιήσεις ή και αποκλίσεις ποσοτικές που σημειώνονται, να μην συνιστούν συμπληρωματικές εργασίες, αλλά δαπάνες που προκύπτουν από προφανείς παραλείψεις ή σφάλματα της προμέτρησης της μελέτης ή από απαιτήσεις της κατασκευής, κατά τις προβλέψεις του άρθρου 57 του Ν. 3669/2008.

Εξάλλου, δεν μπορούν σε καμία περίπτωση να θεωρηθούν ως συμπληρωματικές εργασίες λόγω απρόβλεπτων περιστάσεων, εκείνες που αφορούν σε επέκταση του τεχνικού αντικειμένου του αρχικού έργου ή στη βελτίωση της ποιότητας του, με ανώτερα ποιοτικώς υλικά ή με μεθόδους μη προδιαγραφόμενες στα οικεία συμβατικά τεύχη, καθόσον η εκ των υστέρων μεταβολή του αντικειμένου του έργου, που δεν ήταν γνωστή στο σύνολο των διαγωνιζομένων, κατά την υποβολή της προσφοράς τους, και δεν αποτέλεσε τη βάση της διαδικασίας ανάδειξης αναδόχου, είναι ανεπίτρεπτη (βλ. ΕΣ ΤμVI 263/2011, 261/2011, 274/2011, 471/2011).

Κατόπιν των ανωτέρω κρίνεται πως δε συντρέχουν οι προϋποθέσεις της περίπτωσης α) του άρθρου 25 παρ. 4 περ. α του π.δ. 60/2007.

## **β) Ως προς την ανωτέρω υπ' αριθμ. (β) προϋπόθεση :**

### **β1) Εργασίες που αφορούν την περίφραξη**

Σύμφωνα με του ισχυρισμούς του φορέα, όπως προεκτέθηκαν, η συγκεκριμένη εργασία "αντικειμενικά δεν ήταν δυνατόν να προβλεφθεί, σύμφωνα με τους κανόνες της ανθρώπινης εμπειρίας και λογικής" θέτοντας ως αιτιολογία για την κατασκευή της πρόσθετης περίφραξης το αίτημα της Γενικής Αστυνομικής Διεύθυνσης Θεσσαλονίκης. Από τα στοιχεία του φακέλου και όσα εκτέθηκαν κατά την ακρόαση του εκπροσώπου του φορέα, προέκυψε ότι η αδυναμία της ΓΑΔ Θεσσαλονίκης να ελέγξει επιχειρησιακά το χώρο και η παραγγελία της για την κατασκευή της περίφραξης δεν ήταν δυνατόν να προβλεφθεί από την αναθέτουσα αρχή, καθώς και ότι η παραγγελία αυτή παρήγε δεσμευτικότητα τόσο ως προς την εκτέλεσή της όσο και ως προς το σύντομο χρόνο ανταπόκρισης σε αυτήν. Επιπλέον, προέκυψε ότι οι εργασίες περίφραξης ήταν απαραίτητες για τη συνέχιση και ολοκλήρωση του έργου, καθώς και ότι δεν ήταν δυνατόν να ανατεθούν χωριστά χωρίς να προκύψουν δυσανάλογες δυσχέρειες στην εκτέλεσή του, λόγω της φύσης των εργασιών και της κρισιμότητας των συνθηκών, συντρέχουν δηλαδή επιπρόσθετα και οι λοιπές προϋποθέσεις (γ),(δ) και (ε) .

## β2) εργασίες που αφορούν τη διαφοροποίηση των εδαφών εκσκαφής

Οι ζητούμενες εργασίες, που αφορούν τη διαφοροποίηση αυτή περιγράφονται με τη νέα τιμή του 2ου ΠΚΤΜΝΕ (άρθρο ΝΤ.8) με τίτλο: "Όρυξη σε έδαφος βραχώδες με ελεγχόμενη χρήση εκρηκτικών" και αντιστοιχούν σε ποσότητα εκσκαφής βραχώδους εδάφους συνολικού όγκου 62.000,00 μ<sup>3</sup>.

Σύμφωνα με την αναθέτουσα αρχή ο πρόσθετος αυτός όγκος εκσκαφών στους βραχώδεις σχηματισμούς προέκυψε κατά την πρόοδο των εργασιών, ως απόρροια των υπ' αριθ. 7598/30.12.2011 και 4149/24.09.2013 πρωτοκόλλων χαρακτηρισμού εδάφους και τους συνημμένους πίνακες χωματισμών (παρ. 1.6 του ιστορικού), όπου, αν και η εκπονηθείσα γεωτεχνική μελέτη αξιολόγησε ορθά τα αποτελέσματα των τριών δειγματοληπτικών γεωτρήσεων, παρουσιάζεται σημαντική ανομοιομορφία στη στρωματογραφία στους πλέον συμπαγείς και σκληρούς χαλαζιακούς ασβεστόλιθους, υπό τη μορφή φακών σημαντικού όγκου, όπως αναλυτικά περιγράφεται στην αιτιολογική έκθεση που παρατίθεται στην παρ. 1.9 του ιστορικού (Γεωτεχνικές Συνθήκες Ζώνης Έργου).

Σύμφωνα με την κατά πάγια νομολογία ερμηνεία των εφαρμοστέων διατάξεων του αριθ. 57 Ν. 3669/2008 ως απρόβλεπτες περιστάσεις νοούνται τα αιφνίδια πραγματικά εκείνα γεγονότα, τα οποία δεν προϋπήρχαν της ανάθεσης του έργου και τα οποία, παρότι κατά την εκπόνηση της μελέτης δημοπράτησης του έργου καταβλήθηκε η ενδεδειγμένη επιμέλεια και προσοχή, αντικειμενικά δεν ήταν δυνατό να προβλεφθούν, σύμφωνα με τους κανόνες της ανθρώπινης εμπειρίας και λογικής, ούτως ώστε οι αναγκαίες για την αντιμετώπιση τους εργασίες να ενταχθούν στο αρχικό έργο και την οικεία σύμβαση. Η απόφαση του αρμοδίου οργάνου περί προσφυγής στην εν λόγω διαδικασία για την εκτέλεση συμπληρωματικών εργασιών πρέπει, ως εκ της φύσεως της, να είναι σαφώς και επαρκώς αιτιολογημένη, ώστε να καθίσταται δυνατός ο έλεγχος της νομιμότητας της, με έμφαση στο χαρακτηρισμό των συμπληρωματικών εργασιών ως εργασιών που κατέστησαν αναγκαίες λόγω απρόβλεπτων περιστάσεων, με πραγματικά και αναλυτικά στοιχεία, τόσο στις απαιτούμενες γνωμοδοτήσεις του οικείου τεχνικού συμβουλίου, όσο και στις αντίστοιχες αποφάσεις της προϊσταμένης αρχής. (βλ. αντί πολλών ΕΛΣ πράξεις VII Τμ. 32, 34, 305/2006, 25/2010, 142/2011, 2/2012). Οι περιστάσεις δε που επικαλείται η αναθέτουσα αρχή για την αιτιολόγηση του απροβλέπτου δεν πρέπει να απορρέουν από δική της ευθύνη (βλ. ΕΣ Τμ. VI, 795/2012).

Εν προκειμένω από τα στοιχεία του φακέλου της υπόθεσης και από τα πραγματικά περιστατικά δεν απεδείχθη ότι οι ζητούμενες εργασίες οφείλονται σε μη προβλέψιμες περιστάσεις κατά την έννοια των διατάξεων του άρθρου 25 παρ. 4 α του πδ 60/2007. Συγκεκριμένα, οι γεωλογικές συνθήκες της συγκεκριμένης περιορισμένης περιοχής των εκσκαφών, ήτοι η ποιότητα του εδάφους και των πετρωμάτων αποτελούν αναγκαία δεδομένα, τα οποία μπορούσαν και θα έπρεπε να είχαν προβλεφθεί από την Αναθέτουσα Αρχή. Από τα στοιχεία δε του φακέλου δεν προκύπτει αντικειμενικά απρόβλεπτη μεταβολή των δεδομένων, η οποία ανάγεται σε χρόνο μεταγενέστερο της κατάρτισης της αρχικής σύμβασης, και δεν είναι σαφές εάν οι περιστάσεις που προκάλεσαν τις υπό κρίση εργασίες οφείλονται σε παραλείψεις ή σφάλματα της μελέτης ή σε άλλο λόγο.

Εκ των ανωτέρω προκύπτει ότι δεν απεδείχθη η συνδρομή της δεύτερης προϋπόθεσης εφαρμογής των διατάξεων του άρθρου 25 παρ. 4α του π.δ/τος 60/2007 (απροβλέπτου) και παρέλκει η εξέταση των λοιπών προϋποθέσεων.

**16.** Κατόπιν των ανωτέρω παρέλκει η εξέταση των υπολοίπων προϋποθέσεων του άρθρου 25 παρ.4 περ. α' του π.δ. 60/2007.



Κατά τη γνώμη, όμως, των μελών κκ. Ε. Καραμανλή και Ι. Κουλούρη, οι εργασίες κατασκευής της πρόσθετης περίφραξης μη νομίμως υποβάλλονται σήμερα το πρώτον στην Αρχή ως αντικείμενο διαδικασίας διαπραγμάτευσης, καθώς έχουν ήδη εκτελεσθεί δυνάμει της υπ' αριθμ. 335/Συν.18/2013/3296/25.07.2013 απόφασης της Εκτελεστικής Επιτροπής του Συνδέσμου. Η απόφαση αυτή ελήφθη μετά από δεκαοκτάμηνη διακοπή των εργασιών λόγω αντιδράσεων των κατοίκων και σχετικών διαβουλεύσεων και, κατά τη γνώμη των ανωτέρω μελών, δεν απεδείχθη ότι η μεσολαβούσα χρονική περίοδος δεν αρκούσε για να ολοκληρωθούν οι νόμιμες διαδικασίες για την ανάθεσή τους, λόγω κάποιου άμεσου επικείμενου κινδύνου. Με αυτά τα δεδομένα, η αναθέτουσα αρχή όφειλε να είχε υποβάλει αίτημα για την ανάθεση συμπληρωματικών εργασιών όταν προέκυψε η ανάγκη για την εκτέλεσή τους και, πάντως, όχι αφού είχαν ήδη εκτελεσθεί (παράβαση ουσιώδους τύπου, βλ. Κατευθυντήρια Οδηγία ΕΑΑΔΗΣΥ υπ' αριθμ. 1).

Κατά τη γνώμη, περαιτέρω, των μελών κκ. Δ. Λουρίκα και Δ. Σταθακόπουλου, συντρέχουν οι προϋποθέσεις του άρθρου 25 παρ. 4 α, καθώς οι γεωλογικές συνθήκες που ευρέθησαν στο πεδίο δεν μπορούσαν να προβλεφθούν παρά το ότι επεδείχθη από την αναθέτουσα αρχή η δέουσα επιμέλεια και προσοχή κατά την αξιολόγηση των δειγματοληπτικών γεωτρήσεων και τη σύνταξη των γεωτεχνικών μελετών, ενώ οι συμπληρωματικές εργασίες που απαιτούνται για την εκσκαφή στο χώρο είναι απαραίτητες για την ολοκλήρωση του έργου και δεν μπορούν να διαχωριστούν από την εκτέλεση του λοιπού φυσικού αντικειμένου.

#### **IV. Συμπέρασμα**

Ενόψει όλων των προεκτεθέντων, με βάση το διδόμενο πραγματικό και από την υπαγωγή αυτού στις προαναφερόμενες και ερμηνευόμενες διατάξεις, επί του τεθέντος ερωτήματος, αποφασίζουμε κατά πλειοψηφία:

α) **Την αποδοχή του αιτήματος του ΦΟΔΣΑ και την παροχή σύμφωνης γνώμης** για τις εργασίες που αφορούν την περίφραξη

β) **Την απόρριψη του αιτήματος του ΦΟΔΣΑ και τη μη παροχή σύμφωνης γνώμης** για τις εργασίες εργασιές που αφορούν τη διαφοροποίηση των εδαφών εκσκαφής.

Αθήνα, 19.05.2015

**ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ**

**Ο Πρόεδρος**

**Δημήτριος Ράικος**